

La felicitat de l'aventura

Text > ADRIÀ PUJOL CRUELLS

El setembre de l'any passat va sortir una de les millors novel·les de la dècada, i per això en continuem parlant ara, perquè aquesta mena de llibres no es deixen colgar sota la fressa de les novetats. Es tracta de *Junil a les terres dels bàrbars*, obra de Joan-Lluís Lluís (Perpinyà, 1963), publicada per Club Editor. Aquest llibre quedarà; neix amb perfum de clàssic, sense escarafalls però ferm.

Habituat, darrerament, a les novel·les en què autor i ficció se sobreposen, es barregen i fins i tot costen de diferenciar, Joan-Lluís Lluís ens ofereix una faula en el millor sentit de la paraula: una història d'aventures explicada amb energia, neta d'enfarfecs autobiogràfics i ben construïda, sòbria i lluminosa, hereva i prolongadora de la joia que sent la mainada davant d'un bon conte a l'espona del lilit. Ja sabíem que Lluís estima i domina l'art de narrar, i ja en teníem mostres molt encertades, per exemple, en *El dia de l'ós* (La Magrana, 2004) o en *Les cròniques del déu coix* (Proa, 2013), cosa que converteix *Junil a les terres dels bàrbars* en una confirmació: l'autor és un mestre de la literatura al servei de l'entreteniment del lector.

Ambientada a l'època de l'emperador August, la protagonista, Junil, és una heroïna jove que emprèn un viatge perillós enllà de les fronteres de l'Imperi. L'acompanyen tres esclaus fugitius. La missió consisteix a dur

una obra d'Ovidi, salvada de la crema, al mateix poeta, que viu exiliat en un indret remot. Pel camí, trifulgues, repetes, ajudants inesperats, malfactors de manual i molta, moltíssima aventura. Vet aquí l'aposta de Lluís: lluny d'alguns abarrocaments contemporanis, l'autor traça una línia recta, la del viatge èpic, hi posa els protagonistes i els fa anar endavant, endavant, tot superant contratemps i proves que, a la manera de les històries d'herois, modulen i acreixen les qualitats físiques i morals dels personatges.

L'entreteniment, d'altra banda, no és cap tema menor. A diferència d'alguns coetanis seus, que fan bons llibres però no s'estan de voler mostrar al lector com n'arriben a saber, Lluís opta per desaparèixer darrere l'obra d'art. És clar que a *Junil* el lector es meravellarà amb els jocs de paraules, amb l'erudició dosificada i la traça de l'autor, però, per damunt de tot, Lluís està al seu servei com els joglars estaven al servei dels oients. Per això aquest llibre també és un illot, perquè retorna, com pocs, la dignitat al lector, fent-lo mereixedor del millor material; el destinatari de totes les habilitats del creador.

No se'ns ha de mal interpretar. *El nom de la rosa* (Umberto Eco, 1980) exigia un lector amatent, però no l'humiliava ni amb estructures narratives massa amanyogades, ni amb un llen-

LLUÍS, Joan-Lluís. *Junil a les terres dels bàrbars*. Barcelona: Club Editor, 2021. 288 p.

guatge envitricollat, ni amb coneixements pretesament inassolibles. Eco, com Lluís, posava al centre l'entreteniment i el vestia amb les millors gales. El mèrit afegit de Lluís és que, ara que els escriptors han de competir amb una quantitat manicomial de sèries i pel·lícules, ell s'imposa amb la tecnologia més antiga: un llibre.

Angoixa i submissió

Text > MERCÈ SAURINA

Per una ressenya de *L'entrevista*, de Jordi Navarro Morera, no és una tasca fàcil. En primer lloc, perquè té un punt de ciència-ficció de difícil encaix i, en segon lloc, perquè ja fa temps que tinc el costum de llegir amb un llapis a la mà: darrerament, un elevat percentatge de publicacions contenen quantitats imperdonables d'errors de tota mena, que ocasionen entrebancs constants en la lectura. D'això, si no se n'ha ocupat l'escriptor (personalment penso que escriptura

i coneixement profund de la llengua han d'anar lligats), se n'ha d'ocupar, sense entrar en un debat infructuós, l'editorial, a través d'un corrector. Mal que em pesi afirmar-ho, la lectura de *L'entrevista* no ha estat exempta d'aquests entrebancs, presents pàgina sí, pàgina també.

Superats aquests dos obstacles i un cop t'endinses en la novel·la, de seguida hi trobes ressons de les obres teatrals de Jordi Galceran, especialment d'*El mètode Grönholm*, i, en un segon

pla, d'*El crèdit*, tant pel que fa al nombre reduït de personatges que protagonitzen l'acció com per l'espai tancat on es desenvolupa, un clos gairebé claustrofòbic que contribueix a augmentar l'angoixa que l'autor pretén recrear. El fil argumental avança a partir d'un problema ben vigent: uns joves extremament preparats que, si tenen la sort d'accedir al món laboral, s'hi insereixen amb una precarietat màxima. Així, doncs, l'esperança de prosperar professionalment fa que el protagonis-

Testimonis d'una tragèdia

Text > PERE BOSCH

A principis del 1939, la ciutat de Girona es va convertir en l'escenari de la fi de la Guerra Civil. Els bombardejos indiscriminats, l'acumulació de refugiats, la desbandada general, l'arribada dels vencedors i la repressió implacable dels vençuts s'hi van viure d'una manera dramàtica, amb escenes que ens traslladen, malgrat la distància física i temporal, a la tragèdia que viuen, en aquests moments, països aparentment llunyans. Aquell episodi va deixar testimonis colpidors, expressats de forma diversa però sempre farcits d'emoció; uns testimonis que es poden trobar, fragmentats, en llibres de memòries, articles periodístics o escrits literaris.

Fa pocs anys, Maria Campillo va publicar un llibre pioner en el qual aplegava els que feien referència al pas de frontera. L'historiador Joaquim Nadal ha recollit i ampliat aquell llegat i s'ha centrat en la ciutat de Girona. En el llibre, editat per L'Avenç, n'hi descobrim de tota mena, des de fragments de memòries fins a dietaris privats, i també un ventall molt ampli de mirades, amb la qual cosa els sentiments que afloren són contradictoris, des de l'eufòria dels alliberats fins a la por i la desolació dels vençuts. En un dels textos sobre l'entrada dels nacionals a Girona, el 4 de febrer de 1939, el cronista oficial de la ciutat, Enric Mirambell,

expressa d'una manera ben gràfica: «[...] per a molts gironins aquell era el dia de l'alliberament; però per a molts altres representava l'inici d'un llarg i definitiu exili o ser víctimes de la repressió». Malgrat la diversitat d'enfocaments i registres, el llibre ens acaba oferint un quadre plenament coherent, amb el fil conductor d'una ciutat abocada a esdevenir l'escenari d'una tragèdia col·lectiva.

Joaquim Nadal no només és el responsable de la selecció, sinó també de la introducció general, en la qual ens dibuixa l'escenari d'aquells mesos, i de la presentació que acompanya cada text. En aquest darrer cas, no es limita a presentar-ne l'autor i el context. Com a bon coneixedor de la ciutat, també assumeix el paper de guia i identificador d'alguns dels escenaris que s'hi descriuen. Els testimonis s'ordenen en vuit apartats amb algunes dates inevitables, com ara l'entrada dels franquistes el 4 de febrer de 1939; d'altres en què s'aborda l'ambient previ a la desbandada, el drama dels refugiats i el caos de la fugida (un dels apartats més voluminosos); l'experiència de la família de Carles Riba (amb detalls sobre la del poeta Antonio Machado, amb qui van coincidir); la visió dels comandaments militars de l'exèrcit republicà, del president de la República i d'un soldat de filiació carlista, Ignacio Yarza, i, fins i tot, l'exili del

ta visqui una experiència traumàtica en presentar-se a una entrevista de feina. Aquest noi, en Pau, es mou entre l'agressivitat gairebé histriònica de l'entrevistador i la tendresa d'una dona que, com si fos un àngel, n'esdevé el contrapunt.

Més enllà d'una trama no prou reeixida i la progressió poc controlada i sovint gratuïta dels moments de tensió, *L'entrevista* incideix en la transformació nefanda i mesquina que el poder obra en les persones: denuncia l'abús

d'autoritat, la prepotència, i, alhora, evidència una submissió obscena i obligada, fruit de la necessitat ja no de viure dignament, sinó de malviure. És un text que, més que un interès literari, pot tenir un interès social: a part de rompre una llança a favor de la dignificació del treball, convida a fer una reflexió profunda sobre el comportament de l'ésser humà, la repetició d'esquemes negatius i la incapacitat final de millorar aquests clixés i conductes a partir de l'experiència i l'aprenentatge.

1936 a través del testimoni de Raimon d'Abadal. El darrer apartat es dedica al periodista Carles Rahola, amb la carta que va adreçar a la seva esposa i als seus fills poques hores abans de morir assassinat per part dels feixistes. Un testimoni, com molt bé destaca Joaquim Nadal, «d'ignomínia i d'expiació».

